

Ps. (Ref. shatr.)
Ex A

Wåd=Glds Wåinne,

Öfwer

Then olyckeliga Elden i STOCKHOLM,

Som upfom i St. Claræ Församling, och igenom
then starcka Nordan-stormen gick öfwer Riddare-
fjärden til Söder-Malm, then 8 Junii 1751.

Som ock,

Öfwer then Elden, hwilken uppade sig samma dag,
och åter then 10, och 11. följande på Östra-Mal-
men eller Ladugårds-Landet.

I wålmening och ensaldighet upptecknat,

af

O. J. GJÖDING.

Schole-Mästare wid Ulricæ Eleonoræ Församling.

SEDERHOLM,

Tryckt hos LARS SALVIUS.

Kongl. Maj:ts
Tro-Man och Biskop
Öfwer Westeras-Stift,
Then Högwördige Herren/
Herr M^{AG.} SAMUEL
TROILIUS.

Den olyckeliga Elds-ivådan hwil-
ken förledne Sommar gjorde så
många af Stockholms Inbyg-
gare huswilla, och satte them i
elände och fattigdom (och beklagel. stö-
re

re delen af them, Högwördige Herr
Biskopens kära Åhörare) hafwer jag på
dessa få blad efterwerlden til någon å-
minnelse i enfaldighet beskriwa welat.

Zå en stor Brand skedde 4. Mos. B.
16: 35 = 40. befalte Herren, at rök-
pannorna skulle uptagas utu brande-
nom, slås i skifwor, och hängas på Al-
taret, Israels Barnom til åminnelse.

Wi böre göra thet samma och aldrig
förgåta then förskräckliga elden, hwilken
wåra ögon med håpenhet och bestörtan
sågo. De förödde husen och öde tom-
terne äro ännu til större delen för wår
åsyn. Och GUDS dyra Råd emot oss
under alt thetta kunna wi liksom fatta
med händerna. Zy bör thetta wara oss
et kraftigt skäl til bättring, at wi i til-
kommande tid ej förgåta GUDS förun-
derliga werck med oss usla människor.

Jär thetta ringa arbete then höga förmon, at winna Högwördige Herr Biskopens wälbehag, i Hwilkens Händer thet härmed i ödmjukhet öfwerlämnes, ta har jag wunnit hwad jag åstundat, och äger et trygt försvar, om någon des menlöshet antastar.

Then Store Glden, hwilken igenom sin Gudommelige Försyn anförtröt Högwörd. Herren det dyra Biskops-Ämbetet, omfamne än widare och beständigt Högwördige Herr Biskopen med sin nåd til sin dyrtköpta Församlings bästa, och Högw. Herr Biskopens förnåma Huses och Families hugnad, ljus och glädje!

Herren afwände framdeles ifrån denna war stad alla olyckeliga händelser! Han styrke i synnerhet Högwördige Herr Biskopens kära Åhörare och alla öfriga Stadsens Inwånare, som wid denna

elds-wådan sedt sit timmel. goda gå up i
rök! H Erren låte Sig Tu fåra Stock-
holm, så försara then wålsignesse, som
Han sjelf utlofwat i 5. Mos. B. 28: 3. 4.
5. och 6 vers. Och i sjelfwa wercket åtnju-
ta Guds trofasta löfte til goda af Davids
Psalm 132: 15. Jag H Erren wil
wålsigna Zions spis; och gifwa
thes fattigom Bröd nog!

Önskar och beder

Högwördige Herr Biskopens

Ödmjukaste och Hörsammaste tjänare
OLOF JUSTINUS GJODING,

Stockholm,
den 28. Septembr. 1751.

I. N. J.

Supp Stockholm ur tin Synnda = Dwa-
la!
Statt upp och hör Guds Wäcktar-
röst!

Erkänn tin synd och slå titt bröst!
När straffen om tin ondska tala!
Hör kraf och kraf: Se eld och låga! (a)
Guds vredes ilar i sit lopp
Hwad förekommer bränner opp.
Ho kan bestå för Herrans Plåga?

Et

(a) Denne fæselige wåd=elden upkom i lång brogatan i St. Clara Församling igenom en oförsigtig Gefäl, Anton Golt-Kuhl wid namn.

St Hus, et kostbart HErrans Tempel,
 Som stådt nu snart tvåhundra år,
 När trenne sju af dragas får,
 Har blifwit of et straff-exempel.
 Hwad har tu gjort Sanct Clara Kyrcka?
 Tu pekt til himla med tin torn,
 Tu samlat of med tina horn, (b)
 Så tu of kallat Guld at dyrcka.

Tu wälbeprydde HErrans Tempel,
 Utzirad som en kladder brud,
 Med alt hwad Kallas Kyrcko-strud,
 Har blifwit of et straff-exempel.

Hwad

(b) I then H. Skrift finne wi på intet ställe nämmas Klocker:
 men wäl bjelror. vid. 2. Mos. Bok, 28: 33. och 1. Cor.
 13: 1. Om Klocker blifwit upfundna af Paulinus Bis
 kop i Campanien, hwadan the på Latina Kallas Campa
 næ; lämne wi derhån. Detta skal wara skedt 400. år ef
 ter Christi födelse. Vid. M. Joachim Pfeffers Predigte
 von der Glocken ursprung und rechten brauch, quæ
 invenitur Lehmanni Tess. Bibl. Homilet. Part. I. Men
 at Sabbathen in G. T. gafs tillkänna i Jerusalems Tem
 pel genom trumpeter och på andra ställen genom Horn,
 är noggsamt kunnogt. I theas ställe bruka wi Klocker,
 genom hwilka wi warda påminnte, at insinna of i Guds
 Hus, upmante morgon och aften til bönen, upwäckte at
 ropa til Guld, och rädda of och Nästan i eldswåda; och
 erinrade om war Död.

Hwad skal man om ditt tilstånd dömma
 Sanct Clara? Tu som naken står?
 Et stenhårdt hjärta faller tår,
 Och kan tin Prydnad ej förglömma,

Then Store Kung Tin grundwal lade (C)
 Utsåg en hög, berg-sastan plan,
 Så at Tu war zirat för Stan,
 Tin wackra Graf-gård fring Tig hade.

B

Tin

(c) Denne med de följande anmärkingar anföres, at the som ej äga Högwördige Herr Kyrrs Herdens, Salig Doctor för Nordbergs St. Clara Minne, och åstunda om underättelse i et och annat angående denne kyrkan, måga få någon kunskap deroth. Konung Johann III. den Stora Konung Gustafs I. andra Son, lät Anno Christi 1572. på egen bekostnad utur stoftet upföra, och ifrån hieswa grunder återbygga den nu warande St. Clara kyrcka. Se berörde S. D. Nordbergs St. Clara Minne, pag. 117. Begynnelsen til det forna klosters bygnad skedde af Konung Magnus I. Ladulås 1282, för 469 år tillbaka, wid påf 20. år sedan Stockholm war funderat. Hvilken bygnad sedan af Högst bemalte Konung wart fullbordad, så at både kyrka och kloster bygdes af sten, hwilket blef ständande til K. Gustafs den I. tid. Se St. Clar. Min. p. 3, 4. Då thet wardt ödelagt för Abbatissans otrohet skull, som hölt med de Danse, hwilka i staden insparrade woro, och gaf dem tecken, om Dagen genom et hwitt handflåde, om natten genom en lycka på tornet, at hon hada Swänska inne, hwilka wille gå öfwer til Konung Gustaf. I Desse blefwo oförmodeligen öfverrumplade och hämtade in i staden tillbaka, deråst man utan widare process somliga med träflagar, somliga med andra grymma plågor om lifwet brackta. Detta

Tin mus Han på thet rum upförde
 Så at Tu syntes wara fri
 Från eldens wäld och tyranni,
 Som nu tin fågring platt förstörde.

Sil Utan-brägt tig intet felte.
 Med Koppar-tak tu täcker war, (d),
 Och på tin Spets zirater bar (e)
 Som skenet wida från sig delte.

Slag-klocker tiden of påminte (f)
 Med större och med mindre ljud,
 At sucka jämt til HERRAN GUD:
 Thet gjorde the, thet måst' the hinte.

Tim

gjorde at den eljest emot Prester, Kyrkor och Scholor, Milde
 Konungen lät i grund förstöra Klofret 1527, den 15 Au-
 gusti, sedan thet inemot half tredje hundrade år stådt. Se
 St. Clara Minne, pag. 113.

(d) Det kostliga Koppar-taket nådde sin fullbordan 1647.
 Kopparens wigt som derpå slagen war, besteg sig til 122.
 Skeppund, 18 Lisp. och 3 Mk. Se St. Clara Minne p.
 146. Således har detta taket legat på Kyrckan 104. år.

(e) Spetsen på corner wardt upslätt 1722. Tuppen wägte i
 Koppar 2 Lisp., 2 och $\frac{1}{2}$ Mk. Den största Knappen innehölt
 80 kannor, den mitt i korset 19 kannor, och de andra fyra
 hwardera 4 kannor. Församlingens ledamöter skuto tillsam-
 mans 150 specie ducater til thes förgylning. Se St. Clara
 Minne pag. 148. och 149.

(f) Timmklockan som wid elde-wäddan föll neder, inemot, om

Tim-ziffroerne the låta weta (g)

Hwad tiden år: långt mer än gulb.

Och Wisar'n liksom tanckefull

Wår dödsstund i sin Cirkel leta.

Thet sköna korset uti Öster, (h)

Som öfwer Chor och Altar stod

Utmärckte Wagn och thet Blod

Af Korset flöt för hwar förlöster. (i)

B 2

Tim

icke aldeles 100 alnars högd, otkadd på Kyrkogården, blef
opsatt 1649, och wäger 6 Skepund 3 Lisp. och 12 Märcker,
hvilket i öfwersta kanten finnes wara utgrafwit. Sjerdes
delsklockan, som med the öfrige hwilka woro i tornet, wardt
upsmält, kom hit 1696, då ingen sjerdedels klocka war mer
i Stockholm, förutan then på the så kallade 3 Kronor, hwil-
ka afbrunno på Kongel. Slottet 1697. Hennes wigt war
2 Skepund, 2 Lisp. och 17 Mk.

(g) 1649. wardt Sejarestaflan i Wåster gjord med Swenska
Ziffror, men efter man tyckte them ej wara tydelige nog, gjor-
des på the öfriga Romerska Ziffror.

(h) 1645. wardt detta korset opsatt, til thes förgylning gaf
Kyrkan 18 ducater.

(i) 3 Choret förättas böpfessen; wid Altaret utdeles den S.
Nattwarden, hwilket korset som stod just här öfwer tycktes
öf påminna, som dese nådesfätter tillflyta öf af Christi öpnas
de sida på korset. Se Johannis, 19:34.

Sin Klocker's ljud man wida hörde. (k)
 Ach! med hwad ljuftig harmonie
 The falla of Guds Hus. uti!
 Wid Torde-färder the of rörde.

Wid

(k) Then så kallade Stora Klockan hwilken war skänckt til
 St. Clara Kyrka af Glorwürdigst i äminneffo Köning Gustaf
 Adolf och wardt sedan af Styckgjutaren Medardus Gessius
 på Jödsamlingens omkostnad omguten och föröckt til större
 wigt anno 1632, så at hon wägte 17 Skopund, 5 Lisp. 17
 Mk. Se St. Clara Minne, pag. 150. Blef å ny omguten
 i April Månad 1737, och föröcktes til storleken, så at hon
 wägte 26 Skpd. och 7 Lisp. Hon war beprydd å ena sidan
 med Hög-respective Herrar Kyrko-Rådars, och å
 andra med Kyrko-Herdens S. Doct. Jör. Norbergs Mann,
 och Kyrckowårdernas Sal. Herr Bengt Liedners och Eric
 Mats-Sons. Nedan om Kanten stod Styckgjutaren Herr
 Gerh. Meyers namn, som henne gitt och årtalet. Som
 Herr Meyer mig underrättelse therom gifwit utur sin års-bok
 för år 1737.

Then Andra, som kallades Nyklockan, wardt omguten i
 Past Mag. Sam. Braffs tid 1665 af Peter Elia Son. I
 öfwersta krantsen stod af Apoc. 22: 20. Ja, jag kommer
 snart, Amen. Ja, kom Herre Jesu. På nedersta
 randen stodo desse verser:

Sacras Campanæ clangore vocamur ad ædes:

Indicant adventum sic tuba Christe tuum.

Hennes wigt hade man ingen underrättelse om.

Then Tredje eller Zwardags-klockan, som morgon och
 afton kallade til the offentelige Bönstunder och war guten af
 öfswannämnde Wäst. Gessius i Juli Månad 1633. Se St.
 Clara Minne, pag. 150, wart omguten i Martii Månad
 1735. af Styckgjutaren Herr Gerh. Meyer, som han mig

Thes flämtning bön hos oss upväckte,
 The fylte lufften med sit ljom,
 Och sade liksom: up! kom! kom!
 Och syndar'n i sin ro försträckte.

Min penna wil nu tvärt affstanna,
 När Innan-prydnar'n tänckes på,
 Then tu knapt mera läser få;
 Gud gifwe at thet ej må sannas!
 Så snart vår fot tit golf widrörde,
 Hwar under flere såftvo sött,
 Så blef vår åsyn straxt bemött
 Af thet som til tin Sägning hörde.

Tit wackra hwalf tig ljus meddelte.
 Fast ta war eljest ljuser nog,
 Tin pelare wid muren stod,
 Och solen genom fönstren spelte.

B 3

Tin

gunstig kunskap therom jämwäl lämnat ur sin Minnes-bok för
 samma år. Efter omgutningen war hennes wigt 8 Skpd,
 9 Lisp.

Then Fjerde eller Präst-klockan war öfwer alt guten med
 Rycka Characterer. S. D. Nordberg hölt före, at hon war
 et gammalt Krigs-byte. Se St. Clara Minne, p. 150.

En Prædikestol wi bara nämna. (I)

Tå wi thet Nectar täncke på
Som flöt thet dyra rummet frå,
Wårt hjärta wil i stycker rånna. (II)

Med blygd wi ögon wår nedkasta.

Upbrändt är Herrans Altare, (m)

Wi måste toma rummet se,

Thit sig så mången själ har hasta.

Ach! at wi oss ej alt påminste!

En Altar-Klåden? Altar-skrud? (n)

Swad

(I) Predikstolen war upbyggd på Sal. Rådmannens Olof Lars-Sons befostrad 1658. och inwigdes den 2 Maji Dominica Jubilate af then då warande Kyrko-Herden Mag. Samuel Hammarinus. Han war ottakantig, bepydd med åttillige wackra Zirater af Bildhuggare-arbete och förgyllning. Se Clar. Minne pag. 120.

(II) O! huru många härliga Prædikningar, äro ej på thetta H. Rummet, afkunnade, som stådt uti 93 års tid!

(m) 1658. wardt then gamla Altare-tafeln nedertagen, hwilken 1664. blef skänckt til Dregrund då then afbrände Kyrkan, thet sammastådes återbyggdes, och then genom sista wädelst nu til påfa lagde upsatt på Kyrkans befostrad. Men sedan be-taltes och skäncktes af Sal. Rådman Olof Lars-Son. Se Clar. Minne pag. 121.

(n) Om Altare-klådena, och Præste-skrudden, såsom Måshä-
for, m. m. har jag fådt följande underrättelse, af Herr Hans
delsman J. Molin, hwilken wid thenne olycka såsom Kyrkoförd
war tilskådes, men med hjärtans grämelse måste beklaga, at han

Hwad usellhet! hjælp milde GUD!
 Alt hafwer elden gjort til inte.

Sin Marmor-Sunt thår dopet fædde (O)
 Du icke ens ofskadde qwar.
 Hwar GUD så mange renat har,
 Och Nåde-bord for them beredde.

Et

dese saker ej radda kunde. Orsaken war följande: Sedan Klofaren Pet. Tidman sammanhåmtdt alt Kyrkans silfwer, som uti hastigheten i tvæne måfsejortor inwecklad wart, hwilket på en båt med plats räddades, och låst igen Sakerstian, som the så närwarande woro obekantg, och war bortgången, blef återkomsten, honom förment af elden som i en hast war i alla gatuhörn nedan om kyrkan. Lådan kom, at Hr. Kyrckowårdarne under al sin ångsliga bekymmersambhet at radda hwad i Sakerstian war, ej sluppo in. Elden tog ock öfwerhand i kyrkan, at the nödsakades sjelfwa radda lifwet. Således wart Altareklåden, Prästeskud, Bårklåden, Kyrkans Documenter och Bibliothec med alt innanrede och prydnader i Sakerstigan, såsom then wackra Angelen i taket, hwilken i ena handen hölt en lager frants och i then andra en palmwist, the afsiedne 12 Kyrcko-Herdars mamm i lagerfrantsar, och afbilder i sköne målningar aftagne, aldeles af then förfräckelige elden lagt i affa. Af Kyrkans Böcker war hos mig Sal. Mag. Christ. Schryvers Sjåle Skatt på swenska i fyra band, hwilken således wardt räddad. Boken lefwerevades tillbaka den 2. Octobr. som jag derpå hafwer Kyrckofskrifwarens Hans Hasselroths quittance.

(O) Sunten af hwit ådrad Marmor som stådt fram i Hög-Choret 103 år. Clar. Minne pag. 122. wardt ock i eldswådan skadad til öfwersta delen.

Et bord för Barnen hwilka fingo
 Uptagas i Guds nåds förbund:
 För Skrifte-Barnen sammalund
 Som med aflösning sådan gingo. (p)

Sitt Orgerwerck, som med ljuswa stämmor (q)
 Hjært-rörde hwar ock en attent,
 Thet är i aska ock förbrant:

Wi se ej några öfwerlämnor.

Tin läktare i aska lades, (r)

Ta, elden grym for så til wägs,
 At icke en af alla sex

Wardt skont, med Orgerne som sades.

Ljus:

(p) Wid thenne Tunt stod altid Prädikanten så han offentel.
 förvåttade Skriftermålet i Kyrkan.

(q) Orgerwercket wardt färdigt för 100 år sedan neml. 1651.
 hwilket år tal stod framman til. 1660. wardt thet på S.
 Råd-Männens Olof Lars-Sons bekostnad med förgyllning
 och målningar utjirat.

(r) Läktarena woro til antalet sex med Orgläktaren, alla
 kostelige och rumrike, framman til med sköne målningar bez
 prydde, hwilket skedde 1664, på then emot thenne St. Clara
 Kyrka frukostige S. H. Råd-mannen Olof Lars-Sons bekost-
 nad. Se Clara Minne pag. 128.

Ljus-Armar och the Sköna Kronor (s)

The måste ock sitt öde se,

Uf these skontes likwäl tre,

Uf then som ingen ting förskonar.

En enda med Sju-ljusestaken

Ej smältes, som i Choret war;

Och två Man eljest räddat har,

Ey ingen wille mista makan. (t)

S Hwar

(s) Ljus-armor upräknas af S. Doctor Nordberg 14 til antalet. Se. St. Clara Minne pag. 125, 126. Flera wore sedan köpte för Kyrkans medel, hwilka sätts främst på läcktarena, dese alla bleswo upsmälte; undantagandes tvenne, 2. af Metall, och en af Messing, som äro i förwar hos Herr Handelsman Joh. Molin. Ljus-kronorne upräknas, pag. 124, 125.

(t) Then stora Ljus-stakan som stod fram i Högh-Choret, och wardt skänckt til Kyrkan 1626. af S. Kamreraren Gerdt Didrichs-Son förblef osmält, tillika med främsta Ljus-kronan öfwer ingången i Choret. The tvenne Ljus-kronor hwilka äro makar, och hafwa en omgång hwardera, bleswo skänckte til Kyrkan 1749. af S. Herr Kamreraren Carl Clarens syster, Jungfru Mag. Claren. Båda dese Kronor bleswo räddade utur elden. Then ena satt under nedra Gödra, then andra under nedra Norra läcktaren. Then ene är i förwar hos Herr Handelsman Molin, then andra hos Herr Handelsman Eric Joekman, hwilken ock hess bar henne hem från Kyrkan thå elden därstädes war öfwer alt.

Svar fants i Kyrckan wäl thet stället
 Som ej af Wapn, Epitaph' (u)
 Och annor Wyndnad lyfte af?
 Allt brann och swann wid thet tilfället.
 Bänck-rummen will jag icke nämna;
 När grymma elden i sitt lopp
 Griftstenar liksom smälter opp
 Och wil the döda ro ej lämna.

The döde liksom störr' och smärre
 Ur stofftet ropte: unn of ro,
 Låt of i grafwen trygge bo!
 Men elden rafa thesto wärre.
 Jag säger så, jag måste nämna;
 Så jag the öpna grifter ser,
 En nästwa aska intet mer,
 Som thenne grymme eld har lämna.

(u) Nummert tillärer ej här at införa the kostliga Adelige Wap-
 ner, och Epitaphier, hvilka öfwer all pydde wäggarna i
 Kyrckan. S. D. Nordberg upräknar the Adelige wapner
 32 til antalet, flere woro utan twiswel sedant then tiden til-
 komme. J. W. Choret stod Höghsalig Konung Gust. Adol-
 phs Contrefaitz. S. D. Lutheri och Phil. Melanchtons. Et
 nytt iett woro Epitaphier öfwer all i Kyrckan. wid. St. Clara
 Minne pag. 129. 143.

D! Ufelhet! **D!** grymma öde!
D! strånga Dom! **D!** hårda Lag!
D! Bistra eld! **D!** vredes Dag!
 Som wisar tig ibland the döde!
 Min Guld! hwad will wäl här af blifwa?

Ej stones Herrans egit Hus!
 The sofwande uti sitt grus!
 Ho kan then elden wäl beskrifwa?

Wänn någon mer än Kyrckan lider?
 Wänn' elden tå sin ånda ser
 När thår ej fins at tåra mer?

Nej. Han sig fram och åter wrider.
 För'n Kyrckan brann Han skadat redan.
 Han slog fring henne just en ring,
 The's grymhhet skonte ingen ting.
 In skada mer han gjorde sedan.

Tin wälupbygde, wackra Schola, (v)
 Som hundra år snart åldrig war,
 Ej hela murar lämna's qwar;
 Din Herdars Hus måst samma tåla.

Hur frätte icke eldens käftter?

Hwad Kyrckans är han med sig tar,
En enda gård ej lämna qwar,
Med fattig Huset straxt thereafter.

Med

Sven Digelius firade hennes Jubelfäst then 22 Junii 1749. så wardt dock thetta Schole-Hus i wästra hörnet på Kyrko-gården ej färdigt förr än 1655. som then på Scholan inmurade sten-taflan utwisar, hwilken ännu war qwar i theu brände muren, til thes samma mur then 19 Octobr. sistledne för middagen oförmodeligen föll omkull, då man war sysselsatt at lägga nya bjälkar i Schole-Huset, och i fallet ej allenast slog af twenne nya Bjelckor, utan ock illa skadade 6 Man af Upslands Regemente som derstädes arbetade, och en Timmergesäll wid namn Jacob Lindberg. Taflan är ännu ofkadd i förwar, et litet stycke blef allenast slagit ur ena hörnet. Ser han med sitt Jubel-år på Scholans första inrättning wid St. Clara, så skedde den, d. 1. Mart. 1649, uti S. Archi-Biskopens D. Lenæi närvaro i Kyrko-Rådet i Sakerstian. Then 9. April blef Ericus Thomas Storm förestånd såsom then första Schole-Mästare of S. Herr Kyrko-Herden Mag. Sam. Hamarinus. Then 10. Maji uplåt han then gård, som kom eljest honom til at bebo såsom Kyrko-Herde wid Församlingen, til Scholans tjenst, efter som tillopp af ungdom dageligen föröfres. Then 28. Junii unfeck Församlingen Höghsfsalig Drottning Christina Nådiga privilegium, angående Scholans förmåner. Sedan Församlingen undfädt thetta privilegium, begynte, något hwar efter råd, och ämne, med frivilliga gåsiwor göra sammanfott, til at bygga Schole-Hus af sten, hwilket som sagt är wardt färdigt 1655. Herr Collega Digelius ser alt så, med sitt Jubel-år på thes första inrättning, som skedde 1649, then 1. Martii. Se St. Clara Minne pag. 170. seq.

Med Davids straff thet så förweter: (x)

Han får then nåden göra wal.

Mig tyckts jag hördt ett sådant tal

Wid dese här omständigheter.

Tå mångt Guds barn har welat yrcka

Med bön inför Guds fota-pall:

Tåg HErre mina ågor all;

Men stona nådig GUD wör Kyrcka.

Men Kyrckan hon stod främst i spetsen.

Här halp ej tåre-bön och rop.

Then elden bårt tog alt ihop,

Twa hundra Hus (y) snart sagt i kretsens.

Torn-plåtar elden med sig båra,

Som satte Söder uti brand,

Se här uppå Allmagtens hand!

Och Sexti fyra (y) Hus förtåra.

§ 3

Hwad

(x) Tå HErren sticade sin Proph. Gad til Konung David, sattes honom tregge handa ting före, af hwilket et skulle utwålas. Läs ther om 2 Sam. 24: 12. &c.

(y) Underrättelse om Husens antal på hwardera Malmen är mig worden meddelad af Herr Commissarien Laur. G. Jerlin, enligt then af Mantals Commissarierne, til then Hög-ådle Magistraten ingifne förteckning. Uti St. Clara Församling lades 194. hus i aska. Uti Maria Församling 64. och på Ladugårds-Landet 52 Hus.

Hwad jämmer war på alla ställen
 Af Männ, af Qwinnor, barna-gråt?
 Hwad ynckan, klagan, skrän och låt?
 Men jämren större blef om qwällen.
 På Östra-malmen eld sig yppar. (z)
 Tre Malmar woro då i brann.
 Ho kan i faran hjälpa ann?
 Osäkert syns hwart hån man flyttar.

Blå natten lik som dämpat branden,
 Och hettan morgon daggen fylt,
 Då solen kom som jorden skylt;
 Ty Sabbaths-dagen war för handen.
 Sabbathen war med straffet drögde,
 Att wi then helig hålla må,
 Och Sabbaths-dagen täncka på!
 Dylika straff wi tå afböjde. (aa)

Med

(z) Samma dag om aftenen kom elden lös på Ladugårds-sländet hos Bryggaren och Handelsmannen Herr Sundius flockan emellan 6 och 7.

(aa) I thetta ämne skrifer Sat. D. Schuppius i sin tractat under Titul! Gedent daran Hamburg, rätt wackert. Man wil allenast införa några ord. „Då Guld för Sabbathen skull wille anställa en stor reformation i Staden Jerusalem, lät Han igenom Proph. Jeremiam i 17. Cap. icke allenast titala, the ringare af folckets, Drängar och pigor,

Med Måndags ljus mytt straff tilredes.
 Si, eld för handen åter är!
 Och hwar han slöt, han börjar thär;
 På Östra-Malmen äfwenledes.
 Hur länge will then elden råcka?
 Mång hundra' som Hus wille gå,
 Och the som nu i faran stå
 Med tårar funna honom släcka.

Man

„utan han sade til Propheten: Gack, och stätt i folkens
 „port, ther Juda Koningar ut och ingå och i alla
 „portar i Jerusaleml; och säg til them: Thetta säger
 „Herren: Wakter edet och bäret ingen börd om
 „Sabbaths-dagen gentom portarna in i Jerusaleml,
 „och förer ingen kles, i. e. Gods eller Bördor. På Sab-
 „baths dagen utur edor hus. (Som handlande göra,
 „hwilcka om Söndagen inpacka, och på laka låta, hwad om
 „Måndagen, ja wäl om Söndagen skal här föras.) Om
 „Judarna då för, och under theras Gudstienst giungo ut at
 „sparsera, och togo med sig bördor, af Ammor, spelmänn,
 „skaff-soder, kalt köf och körgar, wor jag icke.) Och görer
 „intet arbete, som Handwercks-Gesäller, hwilka om
 „Söndagen för en Drielspenning arbete at folcket in in.
 „Utan helger Sabbaths-dagen, såsom jag edra Fäder
 „budie hafwer. Herren säfwar i thetta Capitel Jerusa-
 „lem huru han Henne wälsigna skalle, om hon thenna Hans
 „befallning årllydde. Men twärt om hotar Han, huru Han
 „henne straffa skalle, om hon widare fore fram at obelga Sab-
 „bathen, och säger i v. 27. Jag skal uprända en eld i thes
 „portar, then Zusen i Jerusaleml förtära skal, och in-
 „tet utsläckt warda. Se thenna Tractat ibland the öftri-
 „ga D. Schuppis Skrifter, pag. 184.

Hån' qvällen slutar dags elände?
 Mån' solen kommer vred igen?
 Gud hjelpe oss! om Tisdagen
 En fastlig eld igen uptändes.
 I resor tre han thår upbrände,
 Ut wi in alles räkna må,
 Et antal hus til femti två.
 Vil elden än ej se sin ände?

Swad oro, sorl, bostyttning, buller,
 I minsta Kaja och Palais,
 Som i Straff-dommar hända plå,
 Ej hörs i Stockholm tanckefuller?
 Ut hwar försträcktes ho må undra?
 När människior ock komma om. (bb)
 Och summan war af Husen som
 Förtärdes Tjo med Trehundra.

Eä

(bb)) Wid elden i St. Clara. Församling omkom en affsedad
 Gardies-Karl (om hwilkens namn, ehuru jag therefter frå-
 gat, ingen under rättelse funnat erhållas) i Rålamske Huset på
 Drottninggatan, hwilken af then försträckeliga elden måste
 ynkfeligen sätta lifwet til uti en kammar therstädes.
 Cancellie-Posten Carl Hökenström drunknade wid bryg-
 gan i lilla wattu-gränden, då han gaf sig i sion ifrån en liten
 brygga i Kyrckans gård, strart der brede wid, at rädda lif-
 wet för elden som jagade alt lefwande som förefom neder

Då riset hårda sinnet blöter,
 Då barnet kysser Fadrens hand,
 Så sactar sig Hans vredes brand,
 Att Han med lindring thet bemöter.
 Sen Guds rättwisa blifwet känder,
 Att på hans hot werkstälning fölgdt,
 Och thet blir blott som skrymtan hölgt;
 Hans vredes eld ock återwänder.

D

D

til sön. I Hans sällskap war Wacktmästarens wid Oste-
 indiska Compagniet Eric Holmbergs Hustru med en Pistols-
 smeds Gesäll And. Ljung. These båda blefwo räddade på
 thet sättet, at the begåfwo sig i watnet och omfattade hwar
 sin påla som stod wid stranden, så at watnet stod them til
 bakån, och då elden öfwer hufwudet war för stark, doppade
 the thet neder i watnet. Så stodo the en timmas tid, til thes,
 the stora bodar, som stodo der brede wid föllo neder och thes
 brander dref them sådan, då Gesällen, som war lättare, sprang
 then beqwämligaste wägen, genom elden och blef oskladd;
 men then stackars Hustrun, som lade sig framstupa på then
 för omtalte lilla bryggan, wardt öfwer arlar och rygg för
 skräckel. bränd, så at hon än i dag måste utstå stor pina och
 wärk. Utan twifwel hafwa ännu flere lidit til sin kropp wid
 thenna förskräckeliga elden här i tracten.

Wid elden uti Mariæ Församling wordo tre Personer up-
 brände. Then Första war en Jakt-Leutnantska Marta Mel-
 lers Dotter Hestman wid namn, en tjock och fet människa
 om 70 års ålder, nog sjuklig. Hon kom med sin Man
 Andr. Enbom utur sin gård på Besvärsgatan, i tancka at
 rädda sig in i en liten trågård; men som elden redan war i
 plancket, och tog öfwer handen, signade hon neder, och

S Stockholm Swea-Rikes Krona!
 Du sköna Stad och Residence!
 Mån af dig icke än ärkäns
 Then Handen, som kan straffa, skona?
 Hur war titt tilstånd thes förinnan?
 Jag menar förn **GUDS** Majestät
 Sin wredes eld dig röna lät?
 Med bot allena kan tu winna'n.

Swar

Mannen måste med gråtande tårar taga affed ifrån henne,
 och rädda sitt lif igenom thet itända planket. Om aftonen
 sedan elden litet war stannat, fans wäl något qwar af henne,
 men ingen likhet til någon människa. Then Andrea war
 Notmästarens wid Järnbärare-Ambetet Olof Bomans Hustru,
 Sara Boman, några och 40. år gammal, och then Tredje, thes
 Foster-Dotter Anna Catharina Sundbom på siunde äret.
 These sökte undanslyckt i samma trögård, som förre är om-
 tald, men då the kommo thit war gården som åt Hornsga-
 tan låg allredan i brand. Mannen sökte wäl at conservera
 både Hustru och Foster-Dotter igenom jord och wätens på-
 sfarande; men då Brand-Muren af Fiskers Hus gick öfwer
 ånda, blef hettan för stark, Hustru och Barnet satte lifwet
 til; Mannen blef i behåll genom watu och jord, dock wards
 han ock något bränder. These omständigheter har jag křifteli-
 gen af Pastorn wid Spinn-huset, Wärdarewördige H. Olof Sund-
 ström, hwilket han så mycket mera wet wara i sanning, som then
 första af these olyckel. bodde midt emot honom, som ock förlo-
 rade alt sit goda i thenna branden, och the andre twenne
 bodde wägg i wägg med honom. Herr Pastorns Břef af then
 18. Septembr. 1751. här om hafwer jag i förwar.

Svar róna wil hur thet förweter,
 Man talar om Mordbrännarne;
 Men wil ej sjelfwa ondskanse
 I thesa här omständigheter.
 Guds ord then knuten kan uplösa:
 När man i Staden något spør
 Af ondt; thet Herren icke gör?
 Som wi hos Amos kunna läsa. (Amos 3:6.)

Af eld upbrännes Sodomiter.
 Hvad orsak war och theras fel
 Slå up och läs Esckiel. (Esck. 16:49.50.)
 Ej stons Guds folk, Israeliter.
 Guds eld upbränner theras läger,
 The yttersta, för theras knorr,
 I Öster, Väster, Söder, Norr,
 Guds Anda genom Mosen säger. (4. Mos. 3:11; 12:3.)

När Satan sjelf kan eld uptända?
 Jag svarar: Nej. Thet måste Ne
 Igenom Guds tilstådjelse.
 På Job wi våra tankar wända,

En mur GUD om Hans ågor gjorde.
 Ej skaddes så thet minsta flöf;
 När lof åt Satan gifwit blef,
 Straxt eld man i hans ågor sporde. (Job. 1: 16)

Årkänn GUDS hand! och Wisshet byre!
 Hans hand mot syndaren är hård;
 Hans Wisshet har om barnen wård:
 GUD sjelfwer sitter här wid styre.
 Blic Han ej i sin godhet känder,
 Hans straff och aga kommer nu. (Amos. 2: 5.)
 Tu sköna Stockholm wet thet ju?
 Som ofta nog har blifwit bränder.

Säll ned! gör bot! och kys then Handen!
 Som tig har späkt för synden skul,
 Årkän ditt brott i stoft och mull
 För HERran som tillskickat branden. (Jer. 2: 19.)
 I ödmjuk bön lyft up tin händer!
 När Moses bad, then eld förswann,
 Som satte lågren uti brann,
 GUDS wredes eld så återwänder. (4. Mos. 17: 2.)

Ach!

Ach! at wår bøn i Himlen gælde!
 Ach! at wår bot med alſwar ſker!
 Ach! at wi ſå ej ſynda mer!
 Ach! at then eld alt høgmod fælde!
 Ach! at wi flykt til Nåden toge!
 Ach! at wi flydde ſkrymteri!
 Ach! at ſå wiſt wi woro fri,
 At Guld ſå hårt ej mera floge. (cc)

Hans godhets ſtrømmer ſkulle flyta;
 Hans Allmagt ſkulle wånda om
 I idel Nåd Hans ſtrånga Dom;
 Wår armod uti wålſtånd byta.
 Wi hoppas alla båttere tider.
 Men båttring fordras af os̄ førſt,
 Och ſkal wi dår til haſwa ſtørſt
 Af ſåret hår, ſom ånnu ſwider. (Klag. iv. 2: 13.)

!mlo!S ddmur. D 3 dndr. 201 Guld

(cc) Dominus novit mutare ſententiam, ſi tu noveris mutare vitam. Auguſtinus.

i. e. Ach! at wi alſwart åndrade hwad åndr as̄ borde! Wi aldrig mera ris åt wåra ryggar gjorbe.

Guld skone oss, wi be tilhopa!
 Guld rise ej, som wi förtjent!
 Guld hjelpe oss, wi sueke jämt!
 Guld nådig war! som Barn wi ropa,
 Med nådigt Ja Han swarat redan.
 Ej Stockholm wardt som Adama,
 Ell Zeboim. Si thet war Ja. (OL. 11:3.)
 Brandskadan Han uprättar sedan.

Hå plågar Fadren barnen aga.
 Then agan hon wäl swider nog;
 Men trösten är at Fadren slog.
 Ej öfwer ris, men onstan klaga.
 Sitt Hus Han kan igen uprätta.
 Och Barnen gifs förnögsamhet;
 Han tusend wägar har och wet
 Them alla hjelpa, klåda, mätta.

Gulds Hand bewara Kunga Stolen!
 Gulds Hand wälsigne Konungen!
 Gulds Hand wälsigne Drottningen!
 The

The Twenne Ljus wid Norra Polen!
 Wår Dyra Kron-Prints Swerges
 fagnad!

Wårt Rikes Ammiral Printz CARL
 Printz FREDRIC ADOLF Swer-
 ges Jarl,
 Guds Sjelfwer ware Guds hagnad!

Guds Hand beware Rikets Räder!

Tå går of wål: thet tro wi trygt.

Hwad skadat är blir återbygdt,

Wåtänker Guld of så i nåder.

Guds Hand beware Rikens Ständer!

Uch! at hwar undersätare

Wil fruckta Guld! Wi skulle se

At Han dylika straff afwänder! ! !.

✿ ✿ ✿

†

AD-

ADDENDA.

Til pag. 9, och Lit. C. Anno 1446. hafwer S. Clara Kloster
 lidit en mäta swår skada af olyckelig wåd-eld som gådt thesdfwer.
 Om Klosterskyrkan talas i synnerhet intet, antingen hon i branden
 blifwit behållen eller ej. Men at Klostret blifwit åter någor-
 lunda igen uprättadt wisar S. Doct. J. Nordberg med giltiga
 skäl. vid, S. Clar. Minne pag. 107 & 108.

Huru håftig elden war wid St. Clara och lastade sig genom
 stormen, ses af bifogade märkel. händelse. Et papper som bestod
 af et ark lagdt i quart: såg i Luften ifrån S. Clara Scholehus til
 Arsta Herre-gård, hwarest thet af Insp. C. N. Wadström wardt
 uptagit och ägaren återstält, hwilkens nämni thepå stod. Äga-
 ren thertil är Collega Scholæ Årewörd. Herr Sven Digelius. På
 Papperet är skrifwit af samma ägare: Epistola consolatoria in
 qua Pater filii obitum lugens aliquantulum consolatur. Ska-
 ris. d. XIX. Oct. 1726.

Thet är öfwer allt hel brunt brändt. At så i samning är wit-
 nar bifogade Attestatum:

Thetta papper är funnit på Arsta i Brännkyrko-sockn fastadt
 af stormen ifrån St. Clara sidan i Stockholm, under then grufwe-
 liga wåd-elden d. 8. Junii 1751, attesterar

Carl Nicol. Wadström.

Man har ock eljest underrättelse, at brändt papper, som stor-
 men fastadt, är funnit i skogar två å tre mil ifrån Stockholm Sö-
 der ut.

* *

* *

* *

*

*

*

Z e t

zur

Kirchen = Musik

bey Einweihung

der

Neuen Orgel

in der

Deutschen St. Gertrauds Kirche

zu Stockholm 1781.

Te Deum laudamus!

Te Deum confitemur!

Te, aeternum Patrem, omnis terra veneratur!

Tibi omnes angeli; Tibi coeli et vniversæ potestates;
Tibi Cherubim et Seraphim incessabili voce proclamant:

Sanctus, sanctus, sanctus Dominus, Deus Sebaoth!

Pleni sunt cœli et terra maiestatis gloriæ tuæ.

Te gloriosus Apostolorum chorus;

Te prophetarum laudabilis numerus;

Te martyrum candidatus laudat exercitus!

Te per orbem terrarum sancta confitetur ecclesia;

Patrem immensæ maiestatis;

Venerandum tuum, verum et vnicum Filium;

Sanctum quoque Paraclitum Spiritum!

Tu, rex gloriæ, Christe,

Tu Patriæ sempiternus es Filius;

Tu ad liberandum suscepturus hominem non horruisti virginis uterum!

Tu deuicto mortis aculeo, aperuisti credentibus regna coelorum!

Tu ad dexteram Dei sedes in gloria Patris,

Iudex crederis esse venturus.

Te ergo quaesumus famulis tuis subueni, quos pretioso sanguine redemisti!

Æterna fac cum sanctis tuis in gloria numerari!

Saluum fac populum tuum, Domine! et benedic haereditati tuæ,

Et rege eos et extolle illos usque in aeternum!

Per singulos dies benedicimus tibi,

Et laudamus nomen tuum in sæculum et in sæculum sæculi.

Dignare, Domine, die isto sine peccato nos custodire!

Miserere nostri, Domine, miserere nostri!

Fiat misericordia tua, Domine, super nos, quemadmodum sperauimus in Te!

In Te, Domine, speraui, non confundar in aeternum!

Dich, Gott, loben wir!

Dich, Gott, preisen wir!

Dich, ewigen Vater, ehret die ganze Welt!

Dir rufen alle Engel, Himmel und alle Gewaltige,

Dir rufen Cherubim und Seraphim unaufhörlich zu:

Heilig, heilig, heilig ist der Herr, der Gott der Heerschaaren!

Voll sind Himmel und Erde deiner herrlichen Majestät.

Dich lobet die herrliche Versammlung der Apostel;

Der löbliche Haufe der Propheten;

Das reine Heer der Märtyrer!

Dich preiset auf dem Erdboden die heilige Kirche;

Den Vater von unermesslicher Majestät;

Deinen anbethungswürdigen, wahren und einigen Sohn;

Auch den Tröster, den Heiligen Geist!

Du König der Ehren, Christe,

Du bist des Vaters ewiger Sohn;

Zur Erlösung wardst du Mensch, du verschmähetest nicht der Jungfrann Leib!

Nach besiegetem Todes Stachel erdffnetest du den Gläubigen das Himmelreich!

Du sitzest zur Rechten Gottes in der Herrlichkeit des Vaters,

Als Richter wirst du einst wiederkommen.

Komm also deinen Dienern zu Hülfe, die du mit deinem theuren Blute erlöset hast!

Laf sie einstens deinen Heiligen in der ewigen Herrlichkeit zugezählet werden!

Hilf, Herr, deinem Volke und segne dein Erbe,

Regier sie und erhöh sie bis in Ewigkeit!

Tagtäglich loben wir dich,

Und loben deinen Namen immer und ewiglich.

Du wollest, Herr, an diesem Tage vor Sünde uns bewahren!

Erbarme dich unser, Herr, erbarme dich unser!

Es sey deine Barmherzigkeit, Herr, über uns, wie wir auf dich hoffen!

Auf dich, Herr, hoffe ich, laß mich nimmermehr zu Schanden werden!

Swolle der Herr Vorsteher der löblichen Deutschen
Kirchen/ Herr Anzeigerin
dieses Als einer sehr
dürfftigen Persohn/ von denen anff Hohe Königliche
Gnädige Zulassung/ Colligirten Allmosen-Geldern reichen
Daler Dr/ und solches auff der Kirchen Armen-
Rechnung setzen. Stockholm, Anno 17 den

emmer sehr dürfftigen Persohn/ von denen Hohe Königliche

DS beliebe der Herr Vorsteher der Löblichen Teutschen
Kirchen/ Herr

Anzeiger dieses als
einer sehr dürfftigen Persohn/ von denen Heuer-Geldern/
so das Höpnerische Haus jährliche giebet/ zu reichen
Thaler Kupffer:mt. und solches auf des Höpnerischen
Hauseß Rechnung setzen. Stockholm, den
Anno 17

